

Verslag van het werkbezoek aan Ergli. Periode 15 tot 19 mei 2013. De afvaardiging van de gemeente Ooststellingwerf bestond uit Harry Oosterman, Engbert van Esch, Lien Dankbaar, Jenny Dolsma, Jan Oosterloo en Simon ter Heide.

Woensdag 15 mei 2013.

De vliegreis vanuit Bremen staat gepland in de vroege ochtend van donderdag 16 mei. Om nachtelijk gereis te voorkomen is besloten al woensdag te vertrekken en de nacht door te brengen in een hotel in Bremen. Vooraf is er de nodige paniek. De gegevens op de boarding pass van Harry en Jenny corresponderen niet met de gegevens van hun paspoort. Dit wordt op het laatste moment gecorrigeerd en de vier raadsleden komen na een autorit van bijna drie uur goedgemutst aan bij het ongezellig overkomende hotel Mercure. De beide collegeleden komen pas later op de avond. Zij zijn terecht nog de hele dag bezig geweest met gemeentebelangen.

Het wordt tijd om wat te eten. We nemen een drankje in het restaurant van het hotel en bekijken de menukaart. Alleen kleine Italiaanse hapjes. Dat lijkt ons niets en we gaan op zoek naar een ander restaurant. Dat lukt en even later zitten de beide heren bij een Mexicaan aan de asperges met hollandaise saus. De dames kiezen voor vis en vegetarisch. Opvallend was het toetje. Iedereen een lepel en scheppen maar van een soort grand dessert opgediend op een heel groot bord. Terug in het hotel zitten Harry en Engbert onder het genot van een drankje te kijken naar Benfica tegen Chelsea. Wij vertellen over het heerlijke toetje. Dit prikkelt bij de burgemeester de smaakpupillen, want hij bestelt meteen appeltaart met slagroom. Nadat we de Engelsen de winnende goal hebben zien maken besluiten we naar bed te gaan.

Donderdag 16 mei 2013.

Jenny heeft de wekker voor me gezet met goed gevolg. Om 6.00 uur betreed ik de ontbijtzaal. Alleen Lien ontbreekt nog, maar op het moment dat we ongerust worden komt ook zij binnen. Het ontbijt is prima en we stappen dan ook vol goede moed in de taxi. Het vliegveld is dichtbij. We zijn er binnen 10 minuten. Jenny betaalt de taxi. Dat krijg je, als je zo graag voorin wilt zitten. Ik heb alleen maar handbagage bij me. Ik moet prompt mijn deodorant en shampoo inleveren. Lastig, als je naar een land gaat waar het bijna 30 graden is. We vliegen met Ryanair. Krap en geen enkele service, maar dat is bij zo'n korte vlucht niet zo belangrijk. De vlucht voorloopt voorspoedig en we arriveren om 10.30 uur plaatselijke tijd in Riga. Hier worden we opgewacht door Inese Saudina, hoofd van de Secondary school en al sinds 1995 betrokken bij de samenwerking van Ergli en Ooststellingwerf. Ik ken haar, omdat zij in 1996 samen met haar man een nacht bij ons heeft geslapen. Zij was toen in Oldeberkoop in verband met een expositie van kunstenaars uit Ergli in Open Stal. De chauffeur kiest ervoor om ons vanuit de bus ook iets van Riga te laten zien. Een nobel streven, maar het verkeer in de hoofdstad zit muurvast, waardoor het drie kwartier duurt, voordat we daadwerkelijk richting Ergli rijden. Zo'n honderd kilometer over wegen die met behulp van Europese subsidie grotendeels zijn verhard. Alleen de laatste kilometers naar Ergli zijn nog niet klaar.

Om 13.15 uur arriveren we in ons hotel, de enige horecagelegenheid in de verre omtrek. Ergli is een heel dun bevolkte, uitgestrekte gemeente. Een echte kern is er niet. Naast het dorp Ergli zijn er nog een drietal kleinere kernen. Er wonen 3618 mensen. Bij ons vertrek nog maar 3616, want er waren in de drie dagen dat wij er waren twee begrafenis.

De lunch blijkt een drie gangen diner te zijn. Ik dacht, dat het ter ere van onze aankomst was, maar dat bleek niet het geval. Men eet in Letland gewoon twee keer per dag warm. Voor ons Nederlanders een rare gewaarwording, maar we hebben het maar over ons heen laten komen. Bij maaltijden zijn kip en varken veelvuldig aanwezig. Voor Jenny lastig, want ze eet normaal haast nooit vlees. Ze heeft zich er manmoedig doorheen geslagen.

We beginnen ons werkbezoek in de werkkamer van de burgemeester. Guntars Velcis is al 12 jaar burgemeester, maar hij is pessimistisch over zijn herverkiezing op 2 juni. In Ergli kent men geen politieke partijen. Men stemt op een viertal lijsten van personen die gezamenlijk een program hebben opgesteld. Er worden negen mensen in de council gekozen en die kiezen uit hun midden de burgemeester. Ook Ergli heeft vanaf 2009 last van de economische crisis. De inkomsten van de gemeente lopen sterk terug. In Letland krijgen gemeenten 80 % van de inkomstenbelasting van hun ingezetenen. Verder zijn er nog gemeentelijke belastingen op huizen en land, maar die zijn niet zo hoog. De verdiensten van de mensen daalden de afgelopen jaren sterk, waardoor de gemeente fors moest bezuinigen, voor al op salarissen, tot soms wel 30 %. Op dit moment is er weer ruimte om de salarissen weer iets te verhogen. Net als in Nederland kampt men met problemen op de woningmarkt en is er sprake van steeds minder geboorten, waardoor scholensluiting dreigt. Veel jongeren vertrekken uit de gemeente om werk te vinden. Naar Riga, maar ook naar aangrenzende landen. Tijdens de crisis gingen de werkzaamheden als gevolg van door Europa gesubsidieerde projecten gelukkig wel gewoon door.

We bezoeken de Music en Art school. Cultuur wordt de Letten met de paplepel ingegoten, al vanaf het eerste jaar. Het is een belangrijk onderdeel van het lesprogramma en dat gaat na schooltijd nog op uitgebreide schaal door. Overall in de school zijn jongeren aan het handwerken, schilderen, tekenen en aan het musiceren. De kwaliteit van wat we zien is hoog. Deze activiteiten zijn ook van belang om de jongeren van de straat te houden en een alternatief te bieden voor de soms niet al te goede thuissituatie.

We verkassen naar het Ergli community culture centre. Het is een soort dorpshuis met een prachtige oude theaterzaal en door het hele gebouw ruimten, waar dorpelingen 's avonds samen komen om allerlei vormen van cultuur te beoefenen. We zijn dit later op de dag gaan bekijken. Vol verbazing zien we nog heel jonge kinderen die in stijl de Engelse- en de Weense Wals dansen. Als ze het niet helemaal perfect doen of hun houding is niet zoals het hoort, worden ze even apart genomen door de lerares. In andere zalen

zijn oudere dames bezig met volksdansen, maar ook met moderne dansen. Er zijn wel 15 verschillende groepen actief. Opvallend is het grote enthousiasme. In de zomerperiode liggen deze activiteiten stil.

In dit centrum is ook de bibliotheek gevestigd, volledig gratis! Er zijn ook computers voor met name kinderen die thuis geen computer of traag internet hebben.

We rijden naar Sausnêja Village, één van de kleine kernen met 70 inwoners. We bezichtigen de dorpsruimte en worden verwelkomd door een zangkoortje van vier oudere dames. Er is ook een museum van oude ambachten, vergelijkbaar met Oold Ark in Makkinga. De koffie met hartige taart laten we ons goed smaken.

Tot slot van deze eerste dag nemen we nog even een kijkje bij het prachtig natuurgebied

Mengele bij het meer, waar op 21 juni en eens per twee jaar in september grote feesten worden gehouden. Geen wonder, want het is er werkelijk prachtig, zeker bij deze weersomstandigheden.

Wat mij opvalt is de gemoedelijke sfeer. Er is geen tijdsdruk en iedereen vindt het zichtbaar leuk dat we komen. Men is trots op wat de gemeente hun inwoners allemaal biedt, maar laat ook niet na om verbeterpunten aan te geven. Veel activiteiten zijn gratis. Soms wordt een kleine eigen bijdrage gevraagd.

Na het diner praten we nog even na en vertellen elkaar wat meer over onze achtergronden.

Ook dat is nuttig. We stoppen als het personeel aangeeft, dat ze graag naar huis willen. Al met al was het een indrukwekkende eerste dag.

Vrijdag 17 mei 2013.

Vandaag is het educatiedag. Het systeem is anders dan in Nederland. De kinderen kunnen al vanaf anderhalf jaar naar de Kindergarten. Soms zelfs eerder als specifieke omstandigheden dat noodzakelijk maken. Op 6-jarige leeftijd volgt de Secondary school, waar men negen jaar achtereen onderwijs krijgt. Daarna moet men kiezen voor beroepsonderwijs of voorbereidend wetenschappelijk onderwijs.

De Kindergarten ligt vlak achter ons hotel. Daar kunnen we lopend naartoe. Inese en Guntars vergezellen ons, zoals vrijwel steeds tijdens ons verblijf. Inese treedt ook veelvuldig op als tolk. Het Engels van de burgemeester is niet optimaal, maar daar hebben wij zelf ook last van. Wat dat betreft kunnen we van Engbert nog het nodige leren. Als we aankomen zitten de

100 kinderen in de schaduw. Het is vandaag familiedag en ze moeten later op de dag een voorstelling voor de ouders verzorgen. Het is dus oefenen geblazen. De directrice vertelt ons, dat de kinderen worden opgevangen op werkdagen van 7.30 tot 16.30 uur. Er zijn vijf groepen. Er werken in de Kindergarten 14 begeleiders en 13 personen verzorgen het onderhoud, zowel binnen als buiten. De voorziening is gratis. Alleen de ouders van de vijf en de zesjarigen betalen een kleine bijdrage, maar alleen als ze daartoe in staat zijn. De kinderen krijgen iedere middag een warme maaltijd. Zo krijgen ook kinderen van arme ouders goede voeding. Engbert geeft aan, dat dit verblijf in Nederland niet aan de kwaliteitseisen zou voldoen, maar het ziet er allemaal heel gezellig en ook wel schoon uit. Men doet veel aan cultuur, maar ook leren ze tellen tot twintig en er is een lerares Engels. De kinderen worden dus al heel jong met deze taal opgevoed. We wisselen informatie uit over het verschil in werkwijze in Nederland en Letland.

Het is op de Secondary school de laatste dag voor de tentamens. De kandidaten zijn voor de gelegenheid prachtig gekleed en worden toegesproken door hun directrice Inese. Het is een traditionele ceremonie. De jongste kinderen dansen voor de examenkandidaten en zij moeten een voorwerp uit een koffer pakken en raden bij welk sprookje dit voorwerp hoort. We

worden rondgeleid door de presidente van de studenten. Zij spreekt prima Engels en kwijt zich meer dan goed van haar taak. Er zijn computers van ESF gelden, maar tegelijk inloggen in de beschikbare programma's is vaak een probleem. De docenten moeten hier vaak vooraf voor zorgen, één voor één en dat kost veel tijd. Er is een prachtige sportzaal. De school haalt veel prijzen met basketball, maar is ook actief in allerlei andere sporten. Na schooltijd is er de mogelijkheid van huiswerkbegeleiding en worden er ook andere activiteiten georganiseerd. Het aantal leerlingen is in vijf jaar tijd gedaald

van 500 naar 230. Het aantal geboorten in Ergli is gehalveerd. Dit is een zorgwekkende ontwikkeling. Er zijn 9 groepen, met gemiddeld 25 leerlingen.

Na de Secondary school kiest het merendeel van de kinderen voor het beroepsonderwijs. Op deze school zitten ongeveer 100 leerlingen, waarvan 90 % intern. Zij worden ondergebracht in een aangrenzend gebouw, twee leerlingen op één kamer. Het gebouw is van buiten volledig gerenoveerd met ESF gelden, maar binnen is het een rommeltje. Vooralsnog is er geen geld om er iets aan te doen. Er zijn negen studierichtingen, waaronder opmerkelijk genoeg ook babyverzorging. In het leerlingengebouw is een babykamer ingericht waar wordt gepast op twee kinderen van de leerlingen zelf. Ook in Letland gebeuren 'ongelukjes'. Om het project op termijn

in stand te houden, is dat ook noodzakelijk. We worden rondgeleid door een nog erg jonge adjunct directrice. Het is beleid om belangrijke functies te gunnen aan jonge goedopgeleide inwoners van Ergli, om ze op die manier aan de streek te binden. Vol trots vertelt ze dat met behulp van ESF gelden het energiegebruik in de school met 50 % is gedaald.

We gebruiken de lunch uit eigen keuken. De horeca is één van de opleidingen. We worden dan ook bediend door keurig geklede meisjes die het geleerde nu mooi in de praktijk kunnen brengen.

We zijn een paar uurtjes vrij voordat het officiële gedeelte later op de middag zal plaatsvinden. Even een uiltje knappen, aantekeningen maken, opfrissen en genieten van het mooie weer. Maar om 15.30 is het zover. We worden opgehaald door Guntars voor een bijeenkomst in de Secondary school, waar wij kennismaken met de Nederlandse ambassadeur Van den Dool. Hij vertelt dat de ambassade slechts vier medewerkers heeft, waaronder twee Letten. Het is voor de eerste keer dat hij in Ergli is en de wegen

zijn hem onderweg niet meegevallen. In zijn toespraak kijkt hij terug naar de periode dat de Baltische staten onafhankelijk werden. Vrij van Russische invloeden waren veel Europese landen bereid de helpende hand uit te steken. In het midden van de negentiger jaren ontstond toen het fenomeen zustergemeente. Later verwaterden deze samenwerkingsverbanden en kwamen veelal ten einde. Tussen Ooststellingwerf en Ergli zijn de banden via het sluiten van een vriendschapsverdrag op peil gebleven. Wel is de financiële hulp stopgezet. Hij eindigt met uit te spreken dat hij nieuwsgierig is naar de verdere ontwikkeling in de relatie tussen de beide gemeenten. Burgemeester Oosterman houdt de ongeveer 25 aanwezigen voor dat het hem de afgelopen dagen is opgevallen dat er in de afgelopen jaren heel veel positiefs tot stand is gekomen in Ergli. Hij wijst op de wegen, de afvalinzameling en de watervoorziening. Ook is hij onder de indruk van de saamhorigheid die in Ergli nog volop aanwezig is. Daar kunnen wij als Nederlanders nog heel veel van leren.

Burgemeester Velcis benadrukt het belang van de vriendschapsbanden. Ook de afgelopen tien jaar waren er informele werkbezoeken, die hebben geresulteerd in hulp op het gebied van bijvoorbeeld de landbouw en de religie. De toespraken worden afgewisseld met prachtige saxofoonmuziek en een speciaal viool optreden van burgemeester Velcis en zijn echtgenote Anta, die ook eigenaresse is van het hotel waar wij verblijven.

Wat kunnen Ooststellingwerf en Ergli in de toekomst nog voor elkaar betekenen? Deze vraag

hield de gemoederen bezig aan het eind van de bijeenkomst en tijdens de borrel na afloop. De conclusie van de gedachtewisseling is, dat een eventueel vervolg op voet van gelijkwaardigheid moet worden opgezet. Op gebieden als cultuur, educatie en waar saamhorigheid niet allemaal kan leiden heeft Ergli Ooststellingwerf veel te bieden. Het accent zou vooral gelegd moeten worden op de jeugd. Ook bestaat er behoefte aan uitwisseling van ervaringen op het gebied van de landbouw. Voorwaarde is, dat een nieuwe generatie deze eventuele activiteiten gaat oppakken. Hier ligt een uitdaging. Tijdens de al genoemde borrel met hapjes hebben we de gelegenheid met de Letse aanwezigen te praten en voor sommigen van ons betekent dat een hartelijk weerzien van oude bekenden.

De dag wordt afgesloten met een barbecue bij Inese en haar man Juris thuis. Een idyllisch onderkomen, gelegen aan een rivier waar de bevers zichtbaar knagen aan de bomen op de oever. Een prachtige plaats om te vissen en te zwemmen. In de vijver kwaakt een kikker. Jan Oosterloo slaagt er tot onze verbazing in contact met hem te krijgen. We eten heerlijke salades, kippen- en varkensvlees en genieten van de gitaarspelende burgemeesters. We zingen Nederlandse, Letse en Engelse liedjes en worden lek geprikt door de volop aanwezige muskieten.

Zaterdag 18 mei 2013.

Opnieuw bijna dertig graden vandaag. De ideale temperatuur om het verpleeg- en het verzorgingstehuis van Ergli te bezoeken. Beide instellingen staan op steenworp afstand van elkaar in een mooie natuurlijke omgeving. Vooraf was mij door enkele van mijn reisgenoten meegegeven, dat ik mij moest instellen op slechte leefomstandigheden en stank. Gelukkig bleek dit mee te vallen. Het verpleeghuis was tot voor vier jaar terug ook het hospitaal, maar dat is nu niet meer het geval. Wel herbergt het pand nog een ambulancepost, een

röntgenkamer en er is een laboratorium. Voor eenvoudige medische handelingen kunnen de inwoners van Ergli hier dus nog steeds terecht. Het verpleegtehuis is de afgelopen periode zowel van binnen als van buiten volledig opgeknapt en er is ook een ventilatiesysteem geïnstalleerd. De 46 patiënten zijn dus veel beter af dan een aantal jaren geleden. Natuurlijk loopt een vergelijking met de Nederlandse instellingen mank, maar iedereen is toch onder de indruk van de progressie die is gemaakt. De mobiele patiënten wonen op de verdieping en de

bedlegerige ouderen verblijven op de begane grond, vier personen op één kamer. Opvallend is het aantal ouderen met nog maar één been. Het lijkt er op dat ze hier bij suikerziekte veel sneller tot amputeren overgaan dan in Nederland. De kosten van de verpleging worden gedragen door de staat. De cliënten betalen aan eigen bijdrage ongeveer 15 euro per dag. Wij worden rondgeleid door een al wat oudere directrice, die tegelijkertijd ook een praktijk als kinderarts in het naastliggende gebouw uitoefent. Daar houden ook twee huisartsen praktijk.

We lopen samen met de nog maar 29-jarige directrice naar het nabijgelegen verzorgingstehuis. Dit is een ontzettend oud gebouw met hele dikke muren. In de zomer is dat een voordeel, omdat het binnen lekker koel blijft, maar 's winters is het verwarmen van de kamers met het stoken van heel veel hout een groot probleem. De warmtegeleiding functioneert niet goed. Daardoor is de ene kamer steenkoud en de andere smoorheet. In tegenstelling tot het verpleegcentrum heeft het verzorgingstehuis geen alarminstallatie bij de bedden. De directrice vindt dit een groot gemis. Als de oudjes 's nachts hulp nodig hebben maken ze kabaal met messen en vorken om de nachtzuster te alarmeren.

Het centrum kent 40 bedden, waarvan er op dit moment 30 bezet zijn. De bewoners krijgen drie maaltijden per dag, waarvan twee keer warm. De maaltijden worden bereid in een nog goed functionerende keuken, die door Ooststellingwerf is geschonken. Alleen de afwasmachine is kapot. De wasserij is ook beschikbaar voor omwonenden, maar daar wordt helaas weinig gebruik van gemaakt. Men heeft veel last van kalkvorming. Van de drie door onze gemeente geschonken wasmachines is er inmiddels één kapot. De gemeente Ergli heeft een vervangend apparaat bekostigd. Kosten ongeveer 10.000 euro, een hele aderlating. De directrice is erg blij met de aanwezige til liften, aangeschaft met gelden die Ooststellingwerf ter beschikking heeft gesteld.

We zijn nieuwsgierig naar de bekostiging van de verzorging. De directrice vertelt, dat iedere bewoner per maand 525 euro aan kosten met zich meebrengt. De cliënten betalen zelf wat ze kunnen. Daartoe leveren ze hun pensioen in, maar dat is vaak niet meer dan 150 à 200 euro. Waar mogelijk wordt de rest op de naaste familie verhaald, maar daar is vaak niet veel te halen en de betalingsmoraal is laag. De rest wordt opgebracht door de staat. Het pand moet eigenlijk zowel van binnen als van buiten gerenoveerd worden, maar het geld daarvoor ontbreekt.

We maken wandeling langs de rivier en het openlucht theater. Dat is gezien de grote hoeveelheid zwerfvuil een populaire hangplek voor jongeren.

Na een korte rit komen we aan in Jumurda, een plaatsje met 302 inwoners, maar wel 131.000 hectare groot. Met behulp van ESF gelden is hier in 2010 een prachtig nieuw gemeenschapscentrum gebouwd. We bekijken de vergader ruimte die ook voor dorpsbijeenkomsten wordt gebruikt, de speelruimte voor kinderen, de kleinschalige medische ruimte waar de wijkzuster

praktijk houdt, de bibliotheek en tot slot een kamer waar men terecht kan voor gemeentelijke diensten. De agenda die daar ligt is voor de komende week helemaal volgeboekt. Bij het gebouw ligt een prachtig groot meer, geschikt voor alle vormen van waterrecreatie. Door het landklimaat is exploitatie lastig. Het geld moet in een paar maanden verdiend worden. 's Winters is het er veel te koud. Niettemin is er een hotel, waar wij op het terras de lunch gebruiken. Het hotel wordt gedreven door een vermogend echtpaar, dat in Riga voldoende geld verdient met de houthandel, om dit er hobbymatig bij te doen.

Op verzoek van Jenny stoppen we op de weg terug nog even bij een Lutherse kerk in aanbouw. De Donkerbroekse gemeenschap heeft aan dit project 500 euro geschonken. Dat

geld lijkt niet goed besteed. De initiatiefnemers zijn vol goede moed aan het project begonnen, maar het geheel biedt nu een troosteloze aanblik. Door geldgebrek en terugloop van het aantal kerkgangers zijn de werkzaamheden stilgelegd.

Jenny en Lien gaan 's middags nog even naar het dorp. Het valt hen op dat bij de in het dorp aanwezige supermarkten de crisis goed zichtbaar is. Het aantal schappen is in elkaar geschoven. Het aanbod van artikelen is de laatste jaren sterk ingekrompen.

Om 17.00 uur hebben we in ons hotel het afscheidsdiner.

Er worden nog wat toespraken gehouden en geschenken uitgewisseld, waaronder chocola en een sterk Lets drankje genaamd Balsam voor de gemeenteraadsleden.

Het is vandaag Museumnacht in Letland. In dat verband is ook het openluchtmuseum Braki de gehele avond en nacht geopend. Het ligt ongeveer vier kilometer rijden van ons hotel. Als we er aankomen is het er al heel druk. Er treedt een groot koor uit Cesis op met een nogal klassiek Lets repertoire, geheel gewijd aan de lente. Voor even leuk, maar ik zie om me heen

dat de aandacht na verloop van tijd bij onze delegatie verslapt. Na afloop wandelen we nog even door het park. Her en der zijn er activiteiten, zoals een demonstratie van de plaatselijke brandweer en door de jeugd uitgezette hindernisbanen. We krijgen onderweg diverse soorten thee aangeboden. Jenny trekt zo'n vies gezicht bij het drinken van komkommerthee, dat ik maar snel doorloop. Om 22.00 uur zijn we terug in het hotel. We drinken nog een wijntje, totdat de eerste druppels van een naderend onweer vallen.

Zondag 19 mei 2013.

Om 6.00 uur gaat de wekker. Een snel ontbijt en het is tijd om te vertrekken. Burgemeester Velcis is aanwezig om ons uit te zwaaien. Gastvrijheid tot het bittere eind! De reis naar het vliegveld neemt twee uren in beslag. We willen inchecken, maar het blijkt dat reizigers met Ryanair eerst een kaartje van 7 euro moeten kopen (luchthavenbelasting). Die tegenslag nemen we maar op de koop toe. De vliegreis verloopt voorspoedig. We besluiten als lunch even een hamburger bij Mc Donalds te gaan halen, maar het is nog te vroeg. Er is alleen een ontbijt beschikbaar. Vandaar dat we onderweg naar huis een stop inlassen om nog iets aan de inwendige mens te doen. Jan wordt bij zijn jarige kleinzoon in Oostwold afgezet en we maken een stop in Makkinga om Jenny te droppen. Om even na half drie zijn we in Oldeberkoop waar voor Lien en mij de koffie klaarstaat. Het zit er op. Ik had dit niet graag willen missen!

Simon ter Heide

